

572 /
1983/2

ISSN 0132-5965

572 / 2

79

1983
ი ა ნ ბ ვ ა რ ი
N1

572 / 2

ძვირფასო ბავშვებო!

აი, დადგა ახალი, 1983 წელი. კიდევ ერთი წელი მოემატა ჩვენს ბებერ დედამიწას. ერთი წელი ძალიან დიდი დროა. აბა, გაიხსენეთ, რამდენი რამ ისწავლეთ და გაიგეთ გასული წლის მანძილზე.

ახალ წელს კიდევ უფრო უნდა იყოჩალოთ და იბეჯითოთ. ბევრი უნდა იკითხოთ, ისწავლოთ და იშრომოთ, რომ მალე ამოუდგეთ მხარში თქვენს დედებსა და მამებს. ისინი ხომ მუხლჩაუხრელად შრომობენ და იღვწიან, რომ თქვენ ბედნიერი და უღრუბლო ბავშვობა გქონდეთ.

მუდამ გახსოვდეთ, რომ ჩვენს მშობლიურ საქართველოს მომავალში თქვენი დიდი იმედი აქვს.

უფრნალ „დილის“ რედაქცია გილოცავთ ახალ წელს და გპირდებით, რომ ახალი საინტერესო ლექსებით, მოთხრობებით და ზღაპრებით გაგახარებთ.

კახიშვილი მარინა

ზამთარი

ვხედავ, ვხედავ, დაგვიზამთრდა.
მომაგონდა მე ზამთარი,
მომაგონდა პაწიობა,
მომაგონდა მე სახლ-კარი.
მხასოვს, როცა ბაღლი ვიყავი,
მიხაროდა თოვლის მოსვლა,
თოვლის გუნდის გაკეთება,
გუნდაობა, გორვა, მოსვრა.
შევებმოდდი მე ციგაში
და ზედ მიჯდა გოგოცოლა,
გადაბრუნდის ჩვენი ციგა,
კოტრიცოლა, კოტრიცოლა!

ბიჭები თავს შევიყრიდით,
ვბტოდით, ვჭიდაობდით ყველა,
ხან ერთი მირს, ხან მეორე—
პერი, ბიჭო, კოტრიცოლა!
დადალულნი, გათოვილნი
მევიდოდით დამე შინა,
მაგრამ ყინვამ და სიცივემ
ვერც ერთი ვერ შეგვაშინა...
მეორე დღეს ყინულზედა
ვცურაობდით ნელა-ნელა...
უკან კოპი, შუბლზე კოპი,
კოტრიცოლა, კოტრიცოლა!

594/1

გეორგიევსკი — 1783

სულ პატარა ჩვენი საქართველოს მიწა-წყალი, თუმცა დღეს მისი ყველა კუთხე — „ქართლ-კახეთი, იმერეთი, გურია და სამეგრელო“, რაჭა-ლეჩხუმი, სვანეთი და მესხეთი ერთად არის შემტკიცებული, იმ დროს კი, რა დროზეც ჩვენ ვიამბობთ, საქართველო ცალკე სამეფოებად იყო დაქუცმაცებული და ცალ-ცალკე ებრძოდა მომძლავრებულ მტერს.

ორ დიდ სახელმწიფოს — ოსმალეთს (თურქეთს) და ირანს (სპარსეთს) ჰქონდა ჭანგები ადუსილი მის ხელში ჩასაგდებად. ოსმალეთს შიტაცებული ჰქონდა საქართველოს სამხრეთი მიწები — სამცხე-საათაბაგო, და მამამადის რაჭულზე ჰყავდა მოქცეული იქაური ქართველობა. ირანს, საქართველოში ფეხი რომ მოეკიდებინა, კახეთში თურქმანები ჰყავდა ჩამოსახლებული. მაგრამ ვერც თურქ-ოსმალთა და ვერც სპარსი ვერა და ვერ შორეულა საბოლოოდ ჩვენს პატარა ქვეყანას. ვერ შორეულა, მაგრამ ძირი მაინც მოერყია მისი ძლიერებისათვის... ამას გაეთამამებინა ლეკები, რომლებსაც სარბევ-საძარცვად გაეზადათ დაუძღვრებული ქართლ-კახეთი. ჭურდულად, მოპარვით, ყაჩაღურად მოდიოდნენ ისინი, იტაცებდნენ საქონელს, ცვარს, აღამიანებს, ჩანაგებდნენ სოფლებს. არავინ იცოდა, როდის და სად გაოჩნდებოდნენ, არავინ იცოდა, მოასწრებდა თუ არა

ქართველი ხელში ხმლის აღებას მათთან შესაბამელად... ქარ-ბელქანში ლეკები ქართულ მოსახლეობას მიწებს ართმევდნენ, რაჭულს აცვლევინებდნენ და იყმევებდნენ. შემდგომ სწორედ ამ ქართველებს დაერქვათ ინჰილოპანი.

საქართველოს ჩრდილოეთ სამეზობლოში ამ დროს გოლიათის სხეულში გოლიათური ძალ-ღონე ჰქონდა მოკრებილი ვეებერთელა სახელმწიფოს — რუსეთს.

ქართლ-კახეთის სახელოვანმა მეფემ ერეკლე II-მ, რომელზეც ჩვენ გახული წლის № 8 „დილაში“ ვიამბობდით, მთელი თავისი ძალ-ღონე, ხმალი და მკლავი შეაცვითა სამშობლოს კეთილდღეობას. გახსოვთ, როგორ უმკლავდებოდა ის მოკარულ მტრებს? როგორ გაქმინდა სატახტო ქალაქი ირანელი ყოიზლბაშებისაგან? როგორ სასტიკად დაამარცხა ასპინძის ომში ოსმალ-ლეთა გაერთიანებული ლაშქარი? რა შიშის ზარს სცემდა ლეკებს? ზომ გახსოვთ, რომ 15 წლისამ ააღო ხელში ხმალი და 75 წლისამ გადაიხადა უკანასკნელი ბრძოლა. ისიც გეხსოვებოთ, რომ სიბერეში შესულს საშინელი უხედურება დაატყდა თავს — მოუკვდა სასახლეო ძე, საქართველოს მომავალი იმედი — ლევან ბატონიშვილი და მწუხარებით გატებილს ისევ აეშაოდნენ მტრები...

ქ. შარდნიშვილი
სახელმწიფო რეპროდუქცია
30 2 10 000

ზოდა, აი, მეფე ერეკლემ, მამალიანი მტრებისთვის ბოლოს და ბოლოს თავი რომ დაედო, ერთმორწმუნე მეზობელს დაახლოებოდა და მშვიდობა მოეპოვებინა, რუსეთს სთხოვა მფარველობა.

ეს კავშირი რუსეთისთვისაც ხელსაყრელი იყო — საქართველო ხომ აღმოსავლეთის ძლიერი სახელმწიფოების — ოსმალეთისა და ირანის გზაზე მდებარეობდა, და აქ ფეხის მოკიდებით რუსეთს შეეძლო უკეთ დაეცვა თავისი სამხრეთი საზღვრები, ის კი არა, უფრო გაეფართოებინა და გაემდიერებინა ისედაც ვრცელი და მძლავრი სამეფო.

1788 წლის 24 ივლისს ჩრდილოეთ კავკასიაში, ქალაქ გეორგიევსკში ხელმოწერა იქნა რუსეთ-საქართველოს მეგობრობის პირობა, რომლის თანახმადაც:

ქართლ-კახეთის მეფე უარს ამბობდა სხვა რომელიმე სახელმწიფოს ქვეშევრდომობაზე, „თვინიერ რუსეთისა“; ვალდებულებას კისრულობდა, საქართველის დროს ქართლ-კახეთის რუსეთის მხარდამხარ;

რუსეთი კისრულობდა ქართლ-კახეთის დაცვას გარეშე მტრებისაგან, ომის შემთხვევაში კი მასთან ერთად ბრძოლას;

ქართლ-კახეთის მეფეს არ შეეძლო სხვა ქვეყნებთან მოლაპარაკება რუსეთთან შეუთანხმებლად; მის საშინაო საქმეებში კი რუსეთი არ ჩაერეოდა;

ქართველი თავადაზნაურობა რუს თავადაზნაურობას უსწორდებოდა უფლებებით; ქართველ ვაჭრებსაც რუსეთში ისეთივე შეღავათები ექნებოდათ, როგორც რუს ვაჭრებს;

რუსეთის ხელმწიფე ჰპირდებოდა საქართველოს, რომ გამოუგზავნიდა ჯარს, ეცდებოდა დაებრუნებინა მისთვის მტერთაგან მიტაცებული მიწები...

1784 წლის იანვარში ხელშეკრულება რატიციტრებელი იქნა — ეკატერინე II-მ და ერეკლე II-მ დაამტკიცეს იგი თავიანთი ხელმოწერით.

აი, როგორ მოხდა, რომ რუსეთს დაუვკადა „მთანი იგი შეუვალი კავკასიისა“; აი, როგორ მოხდა, რომ მეფე ერეკლემ, რომელიც „მარადღე მიურთულელად“ იცავდა თავის ერს მტრინვარე მტერთაგან, „რომელთაცა აღუშკოთ პირნი და ბრქალნი შთანქმად“, თავის სამეფოს ნაფი მიაყენა „ნავსასუფელისა უღელგოსა“, ხოლო რუსეთმა „საშინელი ქუხილითა თვისითა“ კურდღლებით დაჯანა ისინი, ვისაც ლომად წარმოედგინა თავი...

თანდათან „დამშვიდა დიდის ხნის დაუმშვიდებელი, დაღლილი ქვეყანა, დაწყნარდა აკლებიხა და აობრებიხაგან“ (ილია ჭავჭავაძე).

1801 წელს რუსეთმა მიიერთა ქართლ-კახეთი, შემდეგ, თანდათან — საქართველოს სხვა კუთხეებიც. და ამ გზით საქართველო აღდა თავის ისტორიულ საზღვრებში, აღიდგინა ეროვნული მთლიანობა...

მოგვიანებით, რუსეთ-თურქეთის ომის შედეგად საქართველოს დაუბრუნდა ზოგიერთი წინათ მისი კუთვნილი ადგილიც.

200 წელი გავიდა გეორგიევსკის ტრაქტატის მიღების შემდეგ. 200 წელი დიდი დროა და ამ ხნის მანძილზე მომხდარი სხვა ამბების შესახებ სხვა დროს ვიამბობთ თქვენე თურნალი...

პატარაობისას სოფელში ვსწავლობდი. ჩვენს სოფელში ორი სკოლა იყო — ზევით-სკოლა და ქვევითსკოლა. ზევითსკოლა — დიდი, ქვევით სკოლა — პატარა. პატარა სკოლაში პატარები დავდიოდით.

დილაადრიან, რვა საათზე, პირველ ზარს დარეკავდნენ. ამ ზარით გვატყობინებდნენ, აბა, ბავშვებო, მოემზადეთ და წამოდითო. ჩვენც, ბავშვები, ჩავანყობდით ჩანთაში წიგნებს და რვეულებს, ჩაუჭყუნავდით გვერდით ვაშლებსა და მსხლებს, დავიჭერდით სამეღნეს ხელში და დავეშვებოდით თავ-ქვემიმაველ ორღობებში.

სკოლა წისქვილის არხის პირას იდგა, შემადღებულზე. აქეთ სკოლა იდგა, იქით, ხევს გაღმა — დანგრეული ეკლესია. არხის ქვემოთ ვენახები და ივრის ჭალა იყო. ივრის ჭალის მერე — გრძლადგანოლილი უტყეო გორა. გორაზე ავტომობილები მიმოდიოდნენ.

სკოლას სულ ოთხი ოთახი ჰქონდა, ოთხი კლასი. ერთი პატარა ოთახიც იყო, სამასწავლებლო. იქ, ასე მახსოვს, ყოველთვის სასიამოვნოდ ღუდღუდებდა ღუმელი. ჩვენი იქ შესვლა არ შეიძლებოდა. დაიწყებოდა გაკვეთილი, ჩამოვარდებოდა სიჩუმე — დავმოშმინდებოდით, დავწყნარდებოდით ბავშვები, ვისხედით და ბარტყების თვალებით შევყურებდით მასწავლებელს, მაგრამ ბუზის გაფრენას გაიგონებდითო, ასეთი სიჩუმე არასოდეს არ იყო. გარედან ყოველთვის სხვადასხვანაირი ხმები შემოდიოდა. გაზაფხულზე, მაისში, არხის პირას გაყოლებულ კაკლებზე მოლალურები გადასძახოდნენ ერთმანეთს, მემოდგომაზე — ჯაფარები, ზამთრის პირას და ზამთარში — ყვავები. დაალებდნენ ყვავები პირს და იყო ერთი — ყვაა, ყვაა, ყვაა! ფანჯრებიდან ისიც მოჩანდა, როგორ ინაცვლებდნენ ის ყვავები კენწეროებზე ფეხებს.

გაზაფხულზევე, მაისში, მერე სექტემბერშიც, დაირეკებოდა თუ არა დიდი შესვენების

ზარი, მაგარი ბიჭები საბანაოდ ჩარბოდნენ არხზე. მასწავლებლები წყრებოდნენ, ამიტომ ბიჭები ზემოთ ადიოდნენ და იქ ეშვებოდნენ თავდაყირა წყალში. ვისაც მასწავლებლები შეატყობდნენ, უბანავიაო, გაკვეთილს ჰკითხავდნენ და ორიანებს უწერდნენ. მაგარი ბიჭები მაინც თავისას არ იშლიდნენ. ისინი დღესაც კარგად მახსოვს: ჯაბა-ლა, ბაბაჯანა, პროკონა, ქშუვი და სხვები ასეთნი. ერთიც იყო, ერთი ყველაზე მაგარი ბიჭი — ლაჭუნა. ვნახავდით და ამ ლაჭუნას გამოავლდნენ გაკვეთილიდან. ის კიდევ — ნავიღოდა, გაჩერდებოდა შემადღებულზე, ისე, რომ ფანჯრებიდან კარგად დაენახათ ბავშვებს, იდგა და აღაჭუნებდა ყბებს. რა ედო, არ ვიცი, აქლემივით კი აიქაფებდა ხოლმე პირს. გამოუდგებოდა სკოლის დარაჯი ტაკვია იოსება სახრით, მაგრამ ვერასოდეს ვერ ენეოდა.

თებერვალსა და მარტში ვენახებიდან გრძელი სიმღერების ხმაც მოდიოდა. წინათ, ჩემს პატარაობას, ხშირად მღეროდნენ ვენახებში. შეიკრიბებოდნენ სამინი, ან ოთხინი, ან უფრო მეტინი, თან ბარავდნენ და თან მღეროდნენ. ახლაც მოწკრიალებს იქიდან ერთი სიმღერა: „არალალოო, მენ ბიჭო ანაგურელოო...“ ეს ბარვისას. სხვა დროიდან მახსოვს — „არსენა რომ დაიჭირეს, დილა იყო მშვენიერიო“. ეს „არსენას სიმღერა“ აჩქარებით იმღერებოდა. ამბობენ, ერთი ჩვენებური, ხეჭრელა, თურმე ვენახს სწამლავდა და ისე გართულა ამ სიმღერით, ნახევარი სხვისი ვენახი შეუნამლავს.

მასწავლებლები გვასწავლიდნენ ძალიან კარგ რამეებს. ქართულის მასწავლებელი გვასწავლიდა: „შულის ნუკრის ნაამბობს“, „ამოდის, ნათღბას“, „მაგდანას ლურჯას“, „ღვინია გადაიჩეხას“; არითმეტიკის მასწავლებელი — ნილადებს, ნილადების შეკრებას, გამოკლებას, გამრავლებას, გაყოფას. კიდევ — გამოყვანილი მაგალითების შემოწმებას. რა კარგი იყო, რომ შევამოწმებდით და სწორი აღმოჩნდებოდა ჩვენი პასუხი! ბუნებისმეტყველების მასწავლებელი გვასწავლიდა — მთებს, ტყეებს, მდინარეებს, ტბებს. დავყავდით ექსკურსიებზეც. ვიყავით ჩვენს გორაზე, მის კალთებზე, თხემზე. მერე ჩავეშვით ტყეში, ვნახეთ, როგორი იყო მცენარის ბოლქვები. ბოლქვები ჰქონდა ყორივარდას, თეროს, ძაღლიორას. იას — არა. იას ფუნჯივით ჩამოშვებული ფესვები აქვს. ბუნებისმეტყველების მასწავლებელმავე გვაჩვენა ადამიანის ჩონჩხი და მიკროსკოპი. დაუდებელი მიკროსკოპს თმის ღერს, ჩაიხედავდი შიგ და ის თმის ღერი ჯოხის სიმსხო ჩანდა.

ზამთარში, თოვლს რომ ჩამოჰყრიდა, ქალში გამოდიოდნენ მონადირეები. როგორი გასაძლება იმერზე? დაბლა ყეფით მიქრიან მეძებრები; მისდევენ მონადირეები ძახილით — ნააჰ! ნააჰ! ნააჰ! — ხან აქ გავარდნა თოფი, ხან იქ. შენ კიდევ იჯექი და ერთხელაც არ გადაიხედო დაბლა.

დავდი თოვლს რომ დადებდა და მოყინავდა, იქვე, სკოლის გვერდზე, ხევში, დავალიპებდით არხისკენ ჩამავალ გზას და იყო ერთი სრიალი და კოტრიალ-კოტრიალი. გოგობე ბიჭებზე მონდომებით სრიალებდნენ, ოღონდ ისინი — ნიოკობით. ხანდახან რომელიმე მასწავლებელიც კი დაცურდებოდა ხოლმე. ხანდახან მასწავლებელიც ნაიქცეოდა. მაშინ აღარ ვიცოდით, რა გვექნა, გავცინებოდა თუ არა.

საკლასო ოთახში ხურდა თუნუქის ღუმელი. ვინც იმ ღუმელთან ახლოს იჯდა, ბედნიერი იყო. ბუნებისმეტყველების მასწავლებელი გვასწავლიდა სიმღერასაც. გვასწავლიდა ერთ სიმღერას — „ჩუხჩუხით ჩამორბოდა“... ვერ იქნა და ვერ კი გვასწავლა, როგორც თვითონ უნდოდა, მაგრამ არ გვიწყებოდა. შლიდა და იქნევდა ხელებს, მერე მივიდოდა ღუმელთან, შემოაწყობდა იმ ხელებს მიღზე და ნაღვლიანი თვალებით გვიყურებდა ყველას.

ნისლი რომ იყო და იმ ნისლში მაღლიდან გადახედავდი ჩვენს სკოლას, გეგონებოდა, მშვენიერ ოცნებაში ხდებოდა ყველაფერი.

ადიოდა სწორად და ნისლს უერთდებოდა კვამლები. იმ კვამლებს ასდევდა ბარტყებივით პირდაღებული ბავშვების სიმღერა „ჩუხჩუხით ჩამორბოდა“... გეგონებოდა, ერთი მონდომება, ერთი გარჯა, და მოსდებოდა თოკს კაცი იმ სკოლას თავის ბავშვებთან კვამლებიანად, აიკიდებდა და ნაიღებდა თოვლში. ქვეყნიერება მაშინ იყო დიდი, სკოლა — პატარა. ახლა, პირიქით, ქვეყნიერება დაპატარავდა, სკოლები გაიზარდა. ქალაქად თუ სოფლად ახლა სულ სკოლებია. იმ სკოლებს რომ უახლოვდები, არც ერთზე არ იფიქრებ, იმას თუ ვინმე ადგილიდან დაძრავს.

რამაზ იანაშვილი

მომღერალი წერტილი

აყლაყულა წერტილი—
 „წყალს დავეფეო ჯერო!“—
 წყალში ჩადგა ფეხი,
 ფეხი—ღერწმის ღერო.
 ტბის ანკარა წყალი
 ჩარიკრიკდა ყველში,
 შეფრთხილდა ლალად,
 გაიმართა წელში
 და მერე თქვა წერტილი:
 — მზად ვარ სასიმღეროდ!

ახალი წლის დილა

ვინ იბერთყავს კართან ფეხებს,
 აკაკუნებს ფრთხილად?
 გაიღვიძეთ, მობრძანდება
 ახალი წლის დილა!

ღღეს ახალი წელიწადი
 თქვენს წინ გადაშლილა—
 იხარეთ და ივუჟკაცეთ,
 დამიბერდით ტკბილად!

ბაყაყის ოცნება

თვალეზადმოკარკლული,
 ქუთუთოთა ხამხამით
 მოხტის სველი ბაყაყი
 და ოცნებობს: „წამწამი
 საღმე არ იყიდება?
 თუნდაც ერთი ღერი—
 გინდა გრძელი,
 გინდა მოკლე,
 გინდა მწვანე ფერის!
 მივცე ოცი ზუზი,
 ან ორასი კოლო,
 ამისრულდეს ნატვრა,
 ვიშოვნილდე ოლონი!“

ხუმარი

მამავალა მამავლიწვილი

ცირკობანას რა უნდა,
— რა უნდა და—სარსნარ
საუყვარელი მასსაზარ.

თუნდ კლოუნი უწოდეთ,
თუნდა ერქვას ხუმარა,
მთელ ხალხს სახე უცინის,
გამოჩნდება თუ არა:

ცხვირი კარტოფილისა,
თან, ზამიღვრისლოყეობა,
მსახიობებს მანქნსე
ნაბოლარად მოჰყვება.

აბნეულად შებნეული
კოსტუმით
ზაიზარად მორთული.

დოულანისა გაცანებთ,
მოსულელთა, ცანცარა,
ქოშებს მოაფრატუნებს
ცაღ-ცაღად.

უბორბოტო ოინებით გვაცინებს
და შეგვექცევს მხურბებელ
ემაწვილებს.

აგერ, როგორ გახსნარ
ბავშვობა,

ჟონგლიორს რომ
მოსერსებით აჯობა:

დაუბერტვა სასქლო და, —
ზატრინიც რომ არ ელოდა, —

ათი ბატი,

ხუთი ჭუკი,

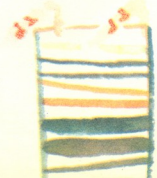
შვიდი ბჟიტი,

რვა ვარცა, —

ბღვერისა და კაუცინარს

— ვველა ცხვირწინ აუფრინა.

წამოვიდა სეტყვასავით
ტაში.

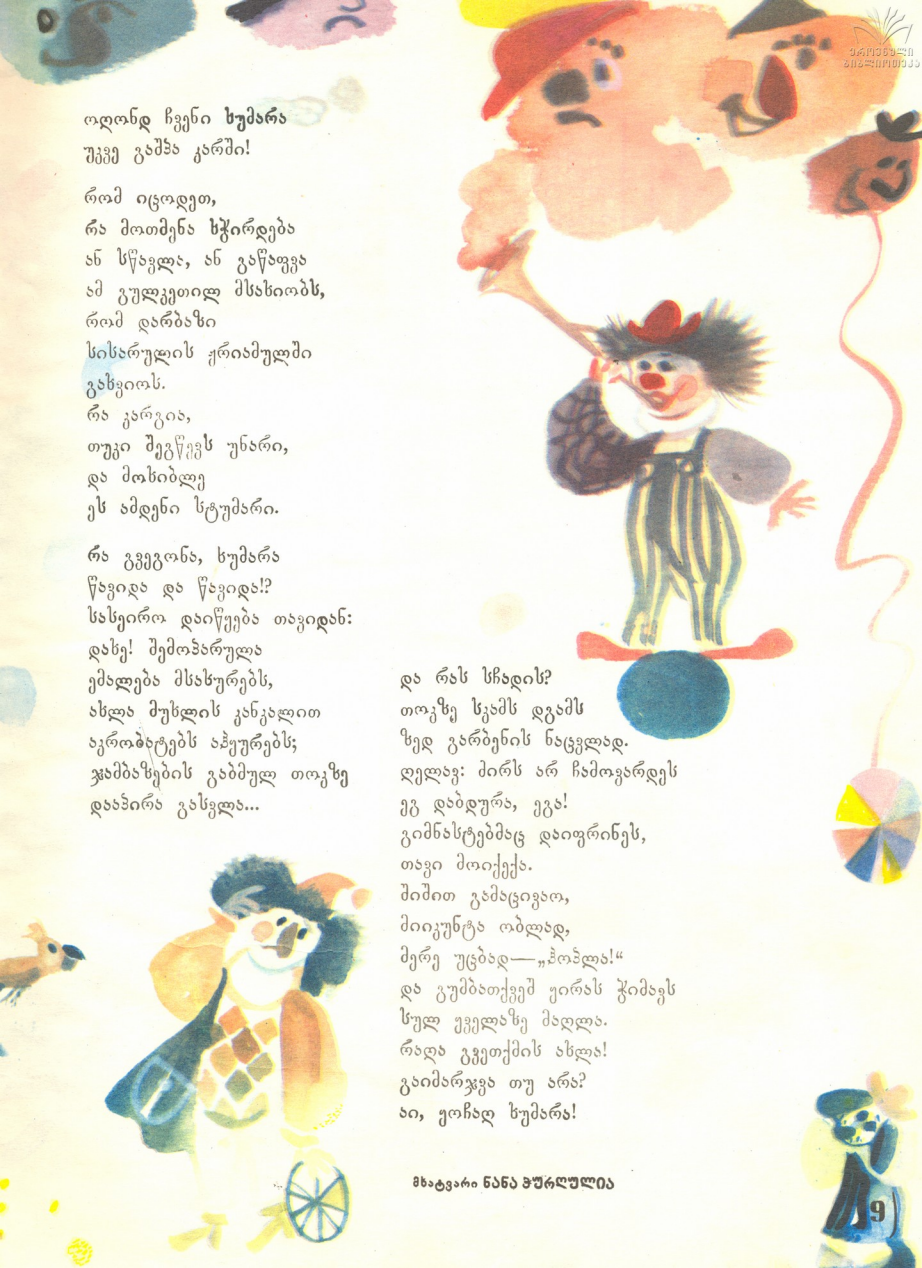
ოღონდ ჩვენი სუძარა
უკვე გაძაპ კარში!

რომ იცოდეთ,
რა მოთმენა სჭირდება
ან სწავლა, ან გაწაფვა
ამ გულაკეთილ მსახიობს,
რომ დარბაზი
სისხარულის ჟრბამულში
გახვიოს.
რა კარგია,
თუკი შეგწვივს უნარი,
და მოსიბღე
ეს ამღენი სტუმარი.

რა გვეგონა, სუძარა
წავიდა და წავიდა!?
სასეირო დაიწყო თავიდან:
დასე! შემოწარულა
ეძაღება მსახურებს,
ასლა მუხლის კანკალით
აკრობატებს აჭეურებს;
ჯამბახების გაბმულ თოკზე
დააპირა გასწვლა...

და რას სჩადის?
თოკზე სკამს დგამს
ზედ კარბენის ნაცვლად.
დეღაჲ: ძირს არ ჩამოვარდეს
ეგ დაბღურა, ევა!
კომანსტებმაც დაიფრინეს,
თავი მოიქეცა.
ძიშით გამაცვივაო,
ძიიკუნტა ობლად,
ძერე უცბად — „ჭოჭლა!“
და გუმბათქვეშ ეირას ჭიმავეს
სულ ეველებზე მღვლა.
რადღა გვეთქმის ასლა!
გაძმარჯვა თუ არა?
აი, ფოჩად სუძარა!

მხატვარი ნანა ჰურდულია

იანვარი

ორშ.
სამშ.
ოთხ.
ხუთშ.
პარ.
შაბ.
კვ.

3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30

თებერვალი

7	14	21	28
1	8	15	22
2	9	16	23
3	10	17	24
4	11	18	25
5	12	19	26
6	13	20	27

მარტი

ორშ.
სამშ.
ოთხ.
ხუთშ.
პარ.
შაბ.
კვ.

7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	

აპრილი

4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	

მაისი

ორშ.
სამშ.
ოთხ.
ხუთშ.
პარ.
შაბ.
კვ.

2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29

ივნისი

6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	
4	11	18	25	
5	12	19	26	

ივლისი

ორშ.
სამშ.
ოთხ.
ხუთშ.
პარ.
შაბ.
კვ.

4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31

აგვისტო

1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	

სექტემბერი

ორშ.
სამშ.
ოთხ.
ხუთშ.
პარ.
შაბ.
კვ.

5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	
4	11	18	25	

ოქტომბერი

3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30

ნოემბერი

ორშ.
სამშ.
ოთხ.
ხუთშ.
პარ.
შაბ.
კვ.

7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	

დეკემბერი

5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	

მუსიკა

ობია იოსელიანი

ზ ლ ა კ ა რ ი

მზესუმზირამ, როგორც კი მინიდან ორი ყური მწვანე ფოთოლი ამოყო და მზე იხილა, მაშინვე ტაში შემოჰკრა — ამას რას ხედავს ჩემი თვალებიო!

გაზაფხულის მზიანა, ჩახჩახა, ელვარე მზეზე უკეთესს მართლაც რას დაინახავ. ადამიანს თვალის გასწორებაც კი უჭირს. ყვავილები თავს ხრიან ასეთი მშვენიერების წინაშე. ფრინველები ხობტას ასხამენ მნათობს, ჭიკჭიკით და გალობით ატკობენ სამყაროს. მზესუმზირას კი არც მიუხედ-მოუხედავს, არავისი და არაფრის დანახვა არ მოუნდომებია. თვალის გახელისთანავე შეუყვარდა მზე და სამუდამოდ მისი თაყვანისმცემელი დარჩა.

არადა, ბოსტანში მისი კბილა კვახიც იზრდებოდა, ქარხალიც, პრასიც და სურნელოვანი პიტნაც, ოხრახუშიც და ნიახურიც, ბოსტნის მეორე მხარეზე კი — ნესვი და საზამთროც, მაგრამ მზესუმზირას არავინ შეუმჩნევია. რამდენ ახალ ფოთოლს ამოიღებდა, მაშინვე მზისკენ იწვდიდა. მთელი დამე ვერცხლისფერ მთვარესაც ვერ ამჩნევდა. ოქროსფერი მზით მოჯადოებული, მასზე ფიქრში და მისი ხილვის მოლოდინში ოხვრით და ტანჯვით ათენებდა. იხილავდა მზეს, და ამოდენა ცისფერი დღე, დილა, შუადღე თუ საღამო იმას მიმტერებოდა თვალმოუწყვეტლივ, თვალმოუღლევი და თვალმციბებული.

რალაცას მიიხედ-მოიხედავ, გარემოს თვალს მოავლებ, მართლაც, მართო შენ ხომ არა ხარ ამ ქვეყანაზე? პრასი რომ პრასია და ნიორი რომ ნიორია, ერთი შეხედვა იმათაც შეეხედება. შენც არ მომიკვდე! ნიორი და ხახვი კი არა, კვახი და კიტრი რომ ლობეს აპყვენ და ერთ ხანს მზესუმზირას სიმაღლესაც კი გაუტოლდნენ, არც ერთი კიტრად არ ჩაუგდია, არც შეუმჩნევია. რას შეამჩნევდა, მზისთვის თვალი წამით არ მოუცილებია, ერთხელაც კი მინაზე არ დაუხედავს, მინაზე, ვინც ძუძუს აწოვებდა და ზრდიდა. ნიავისთვისაც კი მადლობაც არ უთქვამს, ნიავისთვის, ვინც ფოთლებს უშრიალებდა და მზისთვის ტაშს აკერევიებდა. კიდევ უარესი, წვიმა...უუუუნა, თბილი, წკარუნა წვიმა, ფესვებს რომ უღობობდა და მაცოცხლებელი ნექტარით კვებობდა, ჭირის დღესავით სძულდა, რაკი, როცა წვიმდა, მზე არ ჩანდა, და როცა მზეს არ ხედავდა, უბედური, უიმედო და უსასწოო იყო.

ყველაფერს კიდევ ქარი ერჩია, ერთიანად რომ აარილებდა, ააფორიაქებდა და აალიანცებდა. აფათქუნდებოდა, ატკარცალდებოდა მზის ტოლა ფოთლებით და ირხოდა, ირწეოდა, იგრიბებოდა ერთიანად ბორიოს აყოლილი და აფოლორცებული. ისედაც არავის ამჩნევდა და მაშინ ხომ არც სირცხვილი იცოდა და არც ნამუსი. ლობე-ყორეს ედებოდა. მზად იყო მინას მთლად მოწყვეტოდა, მინიდან

ფესვებიანად ამომხტარიყო და მალლა ცისკენ გაფრენილიყო.

— ღმერთო, მომკალი, ამისთანა ურცხვი არაფერი მინახავსო! — ამყრალდებოდა ამის დამნახავი ნიორი. ნიორი წინა წელიწადს იყო დათესილი. შემოდგომაზე, ზამთარში და ამ გაზაფხულზე რა არ ჰქონდა ნანახი და გაგონილი, და ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ბოლოს და ბოლოს, ნიორი იყო.

— რას გადაუშლია ეს კაბის კალთა და აფრიალებს. თავზე გადაგვაცვას ბარემ! — ამწარდებოდა ხახვი.

— გადაგვაცვა და ესაა... სინდისისგან გარეცხილი! — ასკენიდა პრასი.

— გარყვნილი და გათახსირებული! — იგვსლებოდა პილპილი, — მაგის მაგიერ მე მრცხვენია და ვნითლდები, თვითონ კი იბადრება და მზესავით ყვავის.

— გაუშვი, გაიხაროს, უყვარს, ხომ არ სძულს. — სურნელს აკმევდა პიტნა და არც მზესუმზირასი შურდა, არც ნიურის, ხახვის, პრასისა და პილპილის სიმყრალით და სიცხარით იბოღმებოდა.

— გაიხაროს, მაგრამ, გენაცვალეთ, აქ ჩვენცა ვართ... — სურნელს აკმევდა შეურაცხყოფილი ნიახურიც. რა თქმა უნდა, მზესუმზირაზე ლაპარაკობდა. მაგრამ ისიც აგულისებდა, პიტნა რომ ასეთ საამო გუნდრუკს აკმევდა.

— ეს ყველაფრისა და ყველას აბუჩად აგდებაა, მე რომ მკითხოთ, და მეტი არაფერი! — წვიტიწინებდა ჭლაკვი.

— ერთი, მოგცლიათ თქვენ, მე სულაც არ მედარდება... — ვითომ გულს გარეთ ამბობდა ჭარხალი, მაგრამ სინითლე იმასაც ერეოდა.

— კარგით რა, კარგით რა... — არავინ იცოდა, რის თქმა უნდოდა ამით ყურებდაცქვეტილ ოხრახუშს, არაფერი რომ არ გამოეპარებოდა და არავის რომ არ აწყენინებდა.

— ჩვენ ვერ გვამჩნევს — ვერ გვამჩნევს, და არც კიტრს აგდებს კიტრად, მაგრამ ეს კვახი რომ ღობე-ყორეს ედება და საყვირით ყვავის, ამის არდანახვა და არგაგონება შეუძლებელია, მგონია... — კი უნდოდა ქინძს ეს პიტნასავით საამოდ ეთქვა, მაგრამ ქინძის სუნით კი აანჭორა იქაურობა.

— ეს კვახიც კარგი შლეგი და შერეკილია. რა რევეს, რომ ირევა! — ვერაფრით ვერ დამალა სიმყრალე ისევე ნიორმა.

— მართალია, კვანძაც ნამეტანი გადაკიდება იცის. — მხარი აუბა ნიორს ჭლაკვმა.

— ბოლოს და ბოლოს, კაცმა თავისი ბოსტნის გარეთაც ხომ უნდა გადაიხედოს!

— უწყინრად, კეთილად ჩაილაპარაკა თვითონაც ორიოდ ყლორტით ღობეს შეპოტიწებულმა ნესვმა.

— რატომაც არა, რატომაც არა, კაცს

ყველაფერზე უნდა მიგინვდებოდეს ხელი, — დაუდასტურა საზამთრომ.

— მაგრამ თუ კიტრად არავინ გაგდებს! — ნითლად აიღენა ისევ პილპილი.

— როცა ხელი არ მიგინვდება, რა ხელის მიწვდენაზეა აქ ლაპარაკი, ვერაფერი გამიგია?! — გაიოცა ხახვმა.

— არსებობს მშვენიერი... მშვენიერი ქვეყნები და სამყაროები... ეგ მე თუ არ ვიცი, ვინ იცის! — ცოტა უადგილოდ და კვრც ისე მარჯვედ გაამჟღავნა თავი უცხო სუნელმა.

— ვერ ვიტან, ეს გადამთიელები რომ შენს ბოსტანში შემოძვრებიან და ჭკუის სწავლებას დაგიწყებენ! — დაიბოღმა პრასი.

— უცხო სუნი რომ აგდის, ჯერ ეს რას ჰგავს, სხვას რომ თავი დავანებოთ!.. — ცრემლები მოადინა ხახვმა მარტო სუნელს კი არა, პიტნას და ოხრახუშსაც.

— არც ესაა ლამაზი, ვითომ რაკი კიტრიაო... — ჩაილაპარაკა ღობის კიდეში ამომძვრაღმა და კიტრის ბარდებში დაჩრდილულმა ომბალომ, პიტნის ძმობაზე და ერთგულედაზე რომ თავს დებდა და არავინ უჯერებდა.

— კიტრს კი არა, გადარეულ კვახსაც ზედაც არავინ უყურებს, შენ რას მიედ-მოედები! — მთლად აქოთდა და ამყრალდა ნიორი...

კიტრი კი, კიტრი ვარო, და ღობეზე გართხმული უხმოდ ითმენდა მზესუმზირის გულგრილობას და კვახის დამჩნავრელ მე-

ტოქეობას. კვახი მზისფერ ყვავილებს ყველი ვეება ფოთლის ძირში ისხამდა და საყვირებივით მალლა იშვერდა, რომ როგორმე ცისკენ ხელებგანვდილი მზესუმზირასთვის ხმა მიეწვდინა. მზესუმზირას კი ერთხელაც არ დაუხედავს დაბლა და მინიერი არასოდეს არაფერი გაუგონია. მზის ამდენი ერთგულეობით და თვალმოუწყვეტელი ჭკრეტით მზისფერი, მზისოდენი, მზესავით აყვავებული გვერგვინი დაიდგა და მზედ კიქციო, ეგონა.

რა გაენყომა, ნიორს, ჭლაკვს და პილპილს თავისი სიმყრალე და სიცხარე აქვთ, პიტნას და უცხო სუნელს — თავისი სურნელება, ნესესა და საზმთროს, რაზეც ხელი მიუწვდებათ და არ მიუწვდებათ, უწვდენენ. კიტრსა და კვახს თავისი სიმაღლე რომ არა აქვთ, სხვის სიმაღლეს მიჰყვებიან და ზოგჯერ იმაზე მაღლაც ადიან, ვისაც ეყრდნობიან. ვინც მზისკენ ილტვის, თავზე მზე მახურავსო, ჰგონია...

ამაზე, ალბათ, ზოგი ნიორივით იტყვის — ჭორიაო.

ზოგი პილპილივით — სისულელეაო.

ზოგი ოხრახუშვივით — ზღაპარიაო.

ზოგი პიტნასავით — ზღაპარში გაუგონარი სინამდვილეაო.

ზღაპარია თუ ზღაპარში გაუგონარი ზღაპარი, ასე კია და... ვისაც არ სჯერა, გადაიხედოს ბოსტანში და თავისი თვალით დაინახავს და თავისი ყურით გაიგონებს...

მხატვარი მალზაზ თაბაძე

ორი მაშალი თეთრ ბარდას სხვადა

ლატვიური ღაინა

ორი მაშალი თეთრ ბარდას ცეხვაგდა,
საცეხველს გარშემო უღვიღნენ ფეხმარდად.

ორ დედალს ეს ბარდა მოჰქონდა წისქვილში,
მოჰქონდა წისქვილში ვაით და ვიწველით.

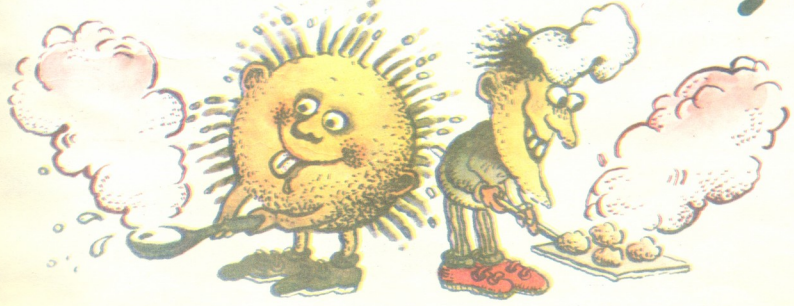
იქ ვაცი თეთრ ბარდას ხეშიში აქცევდა,
ღობი ღერღავდა და აქუცმაცებდა.

თხა ფქვავდა, ციკანი ფქვილს ცრიდა წვრილად
ფქვილი იცრებოდა საცრიდან წვიმად.

ბუბები ურევდნენ, ცომს ზედნენ მაღიად,
წყალი კი მოჰქონდათ კოლოს და კალიას.

ყველა ბეჯითობდა, არავინ ანცობდა.
ბოლოს მზე ხარშავდა და მთვარი აცხობდა.

თარგუნა ვახტანგ ხარჩილაგ ა მ

მფრინავი ხაუნა

არ იფიქროთ, ზღაპარში მოგზაურობას ვპირდებოდეთ. პირიქით, სინამდვილე გვინდა დაგანახოთ. კი მაგრამ, იტყვიან თქვენ, ამ კოსმოსური რაკეტებისა და ხომალდების ეპოქაში რა დროს მფრინავი ხალიჩააო. საქმე ის არის, რომ ჩვენ დედამინა უნდა გაგაცნოთ. კოსმოსიდან კი, ესე იგი კოსმოსური ხომალდის ილუმინატორიდან დედამინა ერთი ჩვეულებრივი ვარსკვლავია, ოღონდ სხეებზე უფრო ლამაზი, და მშობლიური გრძნობით გულისსამაჩქროლებელი ვარსკვლავი... ხოლო მფრინავი ხალიჩიდან შეგვეძლება უკეთ დავინახოთ ყველაფერი, რაც ჩვენს დედამინაზე ხდება.

აი, ჩვენი სამშობლოს უმშვენიერესი მთები, ლურჯი მწვერვალები, მწვანედ გადაშლილი იალალები, აგერ — „ასნლოვანი ხის მოხრილი ქედი“. აგერ — იებზე „უულურჯის“ ტბები... აქეთ — ქარხნების საკვამურები, იქით — ზვრები...

შეხეთ, ცათამბჯენები! ეს ამერიკაა. შეხეთ, მზისაგან გავარვარებული ვრცელი უდაბნო აფრიკაში. აი, ყინულეთის სამეფოც...

ყველგან, ყველგან ხდება რალაც საინტერესო. მფრინავი ხალიჩიდან ხელისგულზე გადაგვეშლება ეს ყველაფერი. აბა, შერი! ახლა შურაების შორეული ქვეყნისაკენ გავემგზავროთ.

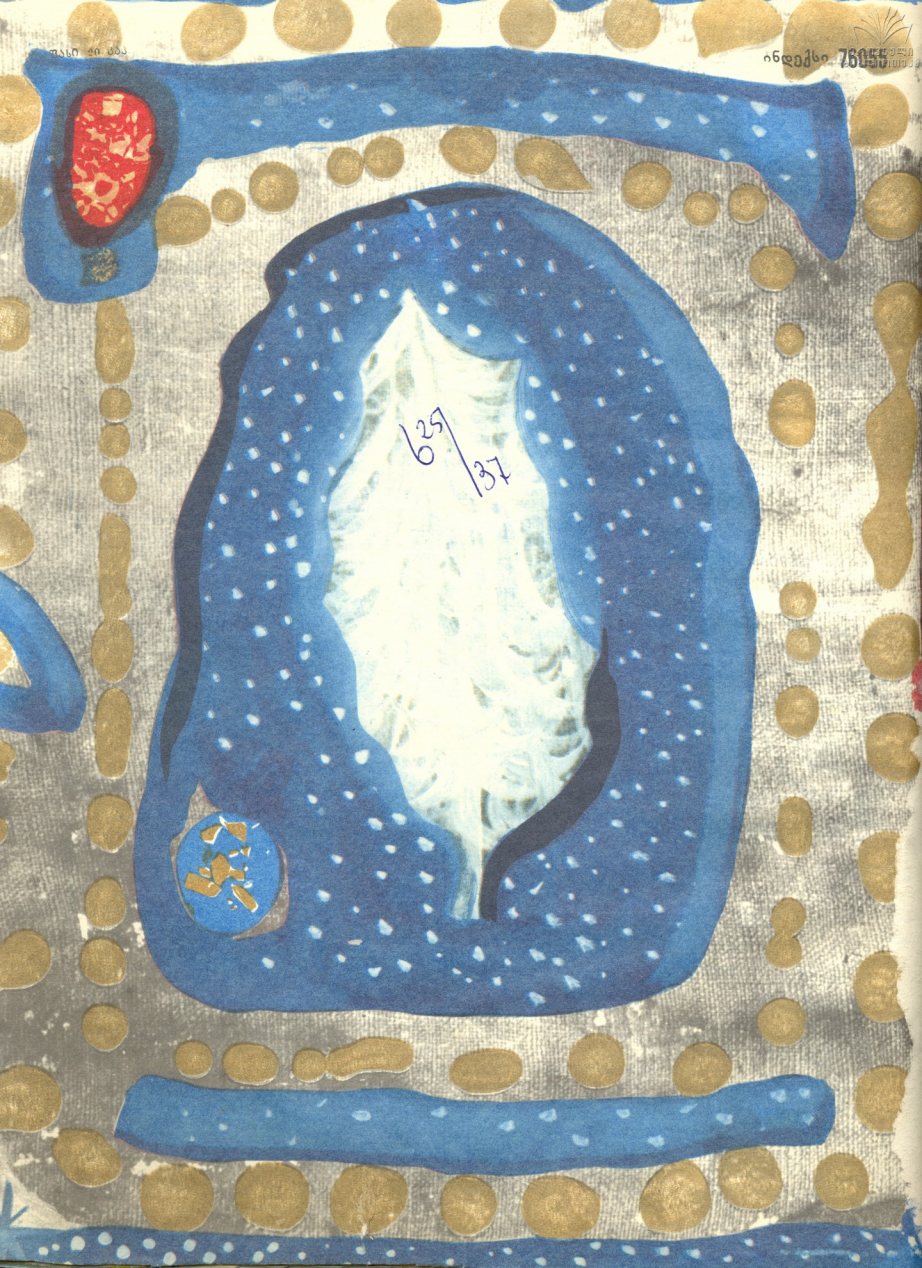

გამოიხანოთ, ვინ რით იმგზავრებს?

629 / 37